

«Глухов выгорел увесь...» [9, 101].

За 4 червня 1727 р. читаємо: «Публикация была о смерти Государини, а на верность його императорскому его величеству присягано в Глухове» [10, 147-148].

Наступний запис, зроблений 2 січня 1744 р., говорить про вже згаданий звичний для автора «Денних записок...» маршрут: «Сего дня обедал у Сваркове, а на ночь приехал в Глухов, и ночевал у п. Мих(айла)» [11, арк. 1].

За 18 лютого 1744 р. знаходимо такий запис: «Сей день поминание отправлялось по дочери моей Пелагеи; были попы глуховские на обѣдѣ и после обѣда отехали...» [11, арк. 7].

З записів стає відомим ставлення Якова Марковича до напоїв. Він регулярно згадує алкоголь – вино та горілку (з деякими змінами у другій половині щоденника, про що буде сказано в наступному розділі). Горілку він вживає, а вино, переважно Кримського виробництва, купує та перепродає. Так, наприклад, за 19 листопада 1744 р у його щоденнику читаємо: «Вина Кримского ... послано в Глухов 5 бочек...» [12, арк. 48].

Таким чином, з наведених прикладів можна зробити висновок, що «Денні записки генерального підскарб'я Якова Марковича» є невичерпним джерелом для дослідників історії, економіки, культури Глухівщини XVIII ст.

Посилання

1. Інститут рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського (далі – ІР НБУВ), ф. XII, спр. 4.
2. Струкевич О.К. Генеральний підскарб'ій Яків Маркович. // «УЖ». – 1997. – № 5. – С. 87-97
3. Записки о России Х.-Г. Манштейна; Очерк управления Российской империи Б.-Х. Миниха; Записки Э. Миниха // «Перевороты и войны» / сост. А.Либрман, В.Наумов. – М.: «Фонд Сергея Дубова», 1997. – 571 с.
4. Дзюба О. Теофан Прокопович в епістолярній спадщині // Україна в Центрально-Східній Європі. – К., 2007. – № 7. – С. 317-344.
5. Апанович О. Козацька енциклопедія. – К.: «Веселка», 2009. – 719 с.
6. Антонович В.Б. Лекції з джерелознавства. – Острог : Острозька академія, 2003. – 382 с.
7. Горобець В.Й. Лексика історично-мемуарної прози першої половини XVIII ст.: на матеріалі українських діаріюшів. – К.: Наукова думка, 1979. – 126 с.
8. ІР НБУВ, ф. XII, спр. 1.
9. Дневник генерального подскарб'я Якова Марковича // Киевская Старина. – 1893 – № 7. – С. 97-112.
10. Дневник генерального подскарб'я Якова Марковича // Киевская старина – 1893. – № 10. – С. 145-160.
11. ІР НБУВ, ф. XXVIII, спр. 336.
12. ІР НБУВ, ф. XVIII, спр. 336.

Матяш Н.Ю. Глуховщина в «Дневных записках генерального подскарб'я Якова Марковича»

Представленное сообщение посвящено тексту дневника Якова Марковича и его записям, касающимся Глуховщины. Объектом является анализ информации, заключенной в таких специфических источниках, как дневники, проведенный на примере одного конкретного произведения – «Дневных записок Якова Марковича». Дневник содержит огромное

количество важной информации как для историков, так и для исследователей многих других наук. Ценность его заключается в том, что в него, человеком очень образованным и интеллигентным, в течение пятидесяти лет скрупулезно вносились данные за каждый день. Цель сообщения – выделить интересные для исследователей данные о Глуховщине.

Ключевые слова: Яков Маркович, дневник, Глуховщина, Гетманщина, казацкая старшина, источник.

Matias N.Yu. «Day notes of Yakiv Markovych» as a historical source of Hlukhivshchyna

A talk is devoted to the text of the diary of Yakiv Markovych. The object is to analyze the information contained in such specific sources as diaries, held by the example of one specific product: «Day notes of Yakiv Markovych». This Diary contains a lot of important information for historians and researchers of many other sciences. It is particularly valuable because Markovych dated his diary entries very meticulously for over fifty years. He was an educated and intelligent person. The purpose of the message is to provide interesting information about Hlukhivshchyna.

Key words: Yakiv Markovych, memoirs, Cossack officers, Hetmanate, Hlukhivshchyna, historical source.

15.03.2013

УДК 94(477.51): 347.787 «17»

М.О. Герасько

ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕЯКИХ ДОПОВІДНИХ ЗАПИСОК ПРО БУДІВНИЦТВО К. РОЗУМОВСЬКОГО В БАТУРИНІ

На основі архівних джерел досліджуються деякі доповідні записки про будівництво К. Розумовського в Батурині.

Ключові слова: Батурин, Кирило Розумовський, будівництво, доповідні записки.

Після остаточного затвердження К. Розумовського за царським указом від 5 червня 1750 р. в якості гетьмана і видання відповідної грамоти Колегією іноземних справ правляча старшинська верхівка і все населення України-Гетьманщини мало його (К. Розумовського) «за гетьмана признавать и почитать и надлежащее послушание отдавать» [1, 47].

У липні 1750 р. імператриця Єлизавета Петрівна своїм Указом звеліла гетьману України К.Г. Розумовському «... резиденцію свою иметь в Батурине и бывший там город возобновить» [2, 662]. До Батурина гетьман приїхав 1751 р. «... Осмотря положение места, учинил потребные учреждения для построения вновь здешнего города» [3, 945]. Того ж таки року ним було створено «Експедицію Батуринського та Глухівського будівництва» на чолі з архітектором Андрієм Васильовичем Квасовим [4, 401]. В разі його відсутності справами відбудови Батурина займався радник гетьмана

Григорій Теплов [5, 3] та Батуринський сотник Дмитро Стожок.

Архівні матеріали, що зберігаються в ЦДІА України (м. Київ), засвідчують досить активну забудову міст Глухова і Батурина, яка мала місце, зокрема, на початку і в середині 50-х рр. XVIII ст. [1, 54-55]. Для цього була заведена «Справа про будівництво». З архівних матеріалів, а саме за «Відомістю» від 17 грудня 1755 р., що була складена в спеціально створеній «Експедиції строений Глуховского и Батуринского», дізнаємося, що для її ведення було придбано і опрацьовано 704 книги [1, 55].

На той час при цій «Експедиції» було дві посади генерального осавула, які обіймали Валькевич та Якубович [1, 133]. А з 1751 р. протягом півтора року при них (генеральних осавулах) був військовий канцелярист С. Рубець. Вірогідно, що він перебував на посаді писаря.

«Експедиція» надсилала «доклади» до Генеральної Військової Канцелярії для отримання відповідних санкцій, а вже коли остання не наважувалася самостійно вирішувати конкретне питання, то за остаточною резолюцією зверталася до гетьмана К. Розумовського.

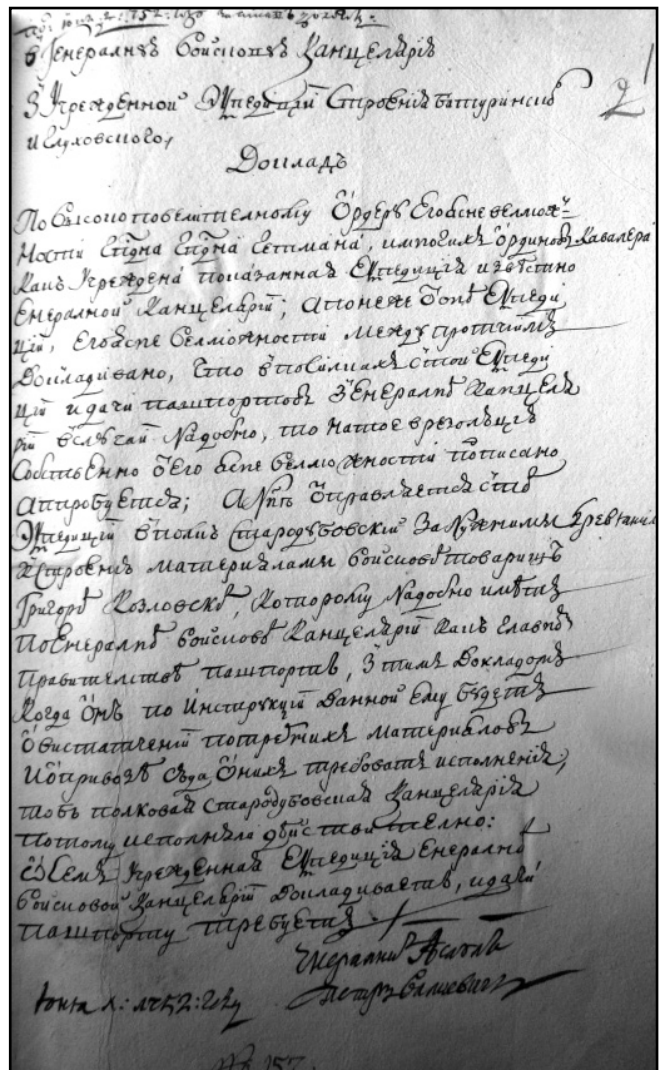
Приклади доповідей Експедиції Батуринського і Глухівського будівництва Генеральній Військовій Канцелярії наведено нижче.

Документи XVIII ст. друкуються на підставі правил передачі тексту кириличних джерел популярним методом. Вони подаються без будь-яких скорочень мовою оригіналу зі збереженням усіх фонетичних та стилістичних особливостей. Помилки й описки виправлено без застережень.

Зокрема, з «докладу» від «Експедиції Батуринського та Глухівського будівництва» Генеральній Військовій канцелярії за підписом генерального осавула Петра Валкевича, датованого 1752 р., бачимо, що на будівництво було прислано військового товариша Григорія Козловського, який за інструкцією мав доповідати про те, чи вистачає «потребных материалов» і про це все доповідати «Експедиції».

В Генеральную Войсковую Канцелярию з
учрежденной экспедиции строения
батуринского и глуховского
Докладъ

По высокопovelительному Ордеру его ясневелможности гспдна гспдна гетмана, и многихъ ординовъ кавалера какъ учреждена показанная экспедиция извѣстно Енеральной Канцелярии; а понеже от оной экспедиции его ясневелможности между прочимъ докладывано, что в посылкахъ с той экспедиции и дачи пашпортовъ з Енеральной Канцелярии в случай надобно, то наше в резолюцію собственно от его ясневелможности подписано апробуется; а мнѣ отправляется с той экспедиции в полкъ

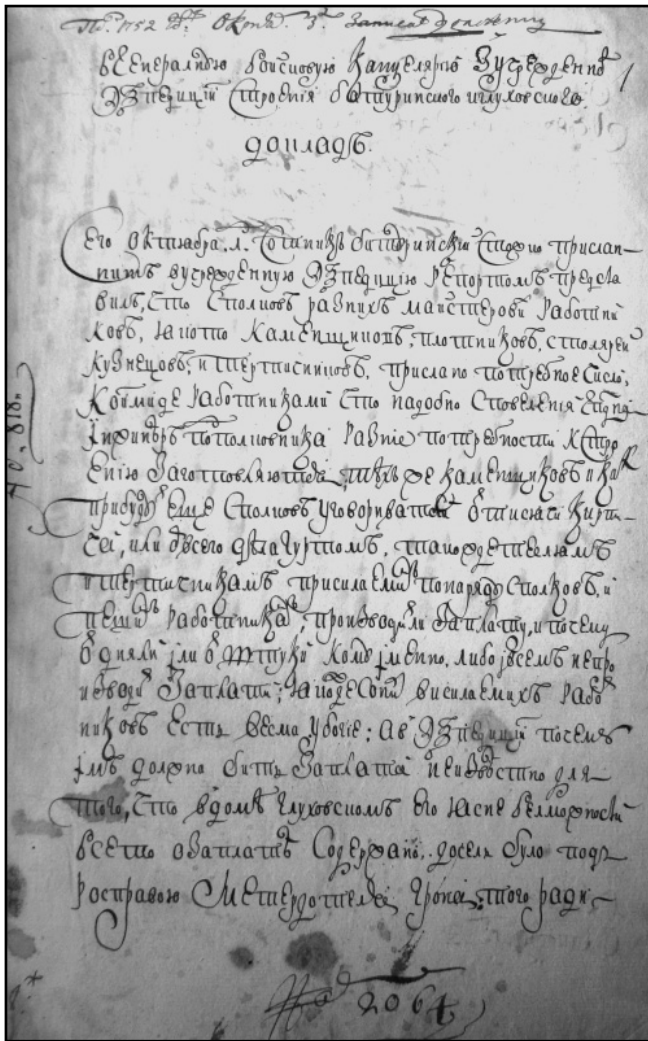

Доповідь Експедиції Батуринського і Глухівського будівництва Генеральній військовій канцелярії про прислано військового товариша Григорія Козловського

Стародубовский за нужными деревянными к строению материялами войсковой товарищъ Григорий Козловский, которому надобно имѣть по енеральной войсковой канцелярии какъ главному правительствѣ пашпортъ, з тимъ докладомъ когда онъ по инструкции данной ему будетъ о вистатченіи потребныхъ материяловъ и о привозѣ сюда оныхъ требовать исполненія; тобѣ полковая Стародубовская канцелярия по тому исполняла дѣйствително: ѿ семъ учрежденная экспедиция Енеральной войсковой канцелярии докладываетъ, и дати пашпорту требуетъ.

Енеральный асауль Петръ Валкевичъ
Юня 1 1752 году. [6, арк. 1].

З іншого ж «докладу» довідуємося про те, що батуринський сотник Стожок своїм рапортом повідомляє, що з полків прибули різні майстри і робітники, а саме «... каменщиков, плотников, столярей и тертичников...», а відповідно їх потрібно утримувати і платити заробітну плату.

Доповідь Експедиції Батуринського і Глухівського будівництва Генеральній військовій канцелярії про прибулих з різних полків майстрів та робітників

В Енеральную войсковую канцелярию
з учрежденной экспедиции строения
батуринского и глуховского

Докладъ

Сего октября 1 д сотникъ батуринскій Стожко присланимъ в учрежденную экспедицію репортомъ представилъ, что с полковъ разнихъ майстеровыхъ работниковъ, яко то каменщиковъ, плотниковъ, столярей кузнецовъ, и тертичниковъ, прислано потребное число, коисми де работниками что надобно с повеленія гдна інжинѣръ подполковника разніе потребности к строенію заготовляють, тѣхъ же каменщиковъ и какъ прибудутъ еще с полковъ уговориватся от тысячи кирпичей, или от всего дѣла гуртомъ, такожъ детелямъ и тертичникамъ присилаемымъ по порядку с полковъ и пешимъ работникамъ, производит ли заплата, и почему отдяляи ли от штуки кому іменно, либо івсемъ непроизводит заплати; якож де своихъ висилаемыхъ работниковъ есть весма убогіе. А в экспедиції почему імъ должно битъ заплата

неизволтно для того, что в домѣ глуховскомъ его яснѣ велможности все то о заплатаѣ содержано, досель було подѣ розправою метердотеля гропа того ради [7, арк. 1].

Отже, із впевненістю можна сказати, що досліджені нами документи являють собою не лише історичну цінність, але й є типовими пам'ятками староукраїнської діловодної мови Гетьманщини другої половини XVIII ст.

Посилання

1. Путро О. Гетьман Кирило Розумовський та його доба: Монографія. Ч. I. – К., 2008. – С. 47.
2. Рігельман О. Літописна оповідь про Малу Росію та її народ і козаків узагалі. – М., 1847. – Репринтне видання. – К., 1994. – С. 662.
3. Иноземцев И. Граф К.Г. Разумовский в Батурине // Исторический вестник. – Том XIV. – 1903. – С. 945.
4. Терех М. Промисловість Батурина доби К. Розумовського (XVIII – XIX ст.) // Батуринська старовина: збірник наукових праць, присвячений 300-літтю батуринської трагедії. – К., 2008. – С. 401.
5. Кербут Т., Терех М. Творці архітектури часів К.Г. Розумовського // Слово гетьманської столиці. – № 4 (11), 2008. – С. 3.
6. Центральний державний історичний архів України, м. Київ (далі ЦДІАК), ф.51, оп. 3, спр. 11275, арк. 1.
7. ЦДІАК, ф. 51, оп. 3, спр. 11198, арк.1.

Герасько М.А. Исследование некоторых докладов, связанных со строительством К. Разумовского в Батурине

На основе архивных материалов исследуются некоторые доклады, связанные со строительством К. Разумовского в Батурине.

Ключевые слова: Батурин, Кирилл Разумовский, строительство, доклад.

Herasko M.O. The research of some reports for the site development in Baturyn by K.Rozumovskyi

On the basis of the archival sources some reports for the site development in Baturyn by K.Rozumovskyi are analyzed.

Key words: Baturyn, Kyrylo Rozumovskyi, site development, reports.

11.03.2013 p.